

સંવત ૧૯૪૫ના ચૈત્ર સુદ ૬ ને શની
વારે લાગેલી સુરતની મોટી
આગનો ગરબો.

અ.વા.

(સુરત દૂરશા ચિત્ર.)

— ૦૦૦ —

રશીને પ્રસિદ્ધ કરનાર,
વિશેષજ્ઞ મંડળી

— ૦૦૦ —

સુરત

“ધી રાષ્ટ્રીય સ્ટાર પ્રીન્સિપલ પ્રેસ” માં મંગારામ
આત્માત્મે છાપ્યો.

સંવત ૧૯૪૫.

સને ૧૯૮૯.

ચૈત્ર

અ.પ્રિલ. ૩૧

કીમત એક આનો.

મહાંત ૧૯૨૫ના

કેવલ સુરત ૬ ને રાત્રીનારે લાગેલી સુરતની
માઠી આગનેા ગરબો.

— — — — —

સુરત શહેરની નબળી દશા.

— — — — —

(મહા કોપ થયોતે કુળી કાળમાજે એ રાહ.)

સુરત કાંપતુ શાનાની સુરત આગલેજે,	
હતા લોકોની શ્રીમંત બહુ તે સમેજે	સુરત ૧
ઘણા ધનથી ભરેલા હતા બોયરાજે,	
હતા કીમતી પોશાક વળી ધોયલાજે.	સુરત ૨
હતો આત્મા રાણે મનમાં સદાજે	
નહી અત્યંત આવેતો ધારતા કદીજો	સુરત ૩
આપા શ્રીમંત જનોની થઈ શી દશાજે,	
હાય ધુળ ફાકતા હાથે સહિ વશ્યાજે	સુરત ૪
છતાં છવતા મરેલાતે થઈ ગયા જો,	
રેલ વન્હિના કોપથીતે તવૈઈ ગયા જો;	સુરત ૫
આવી ત્રાણકેરી આગને સહિ બળ્યા જો,	
થયા કોરાને કકડતા નરો નર્યા જો.	સુરત ૬
પછી રેલ કેડે પુર આવ્યું જોસમાં જો,	

ગયા તાણાઈ સઉ જળ-રોષમાં ને; સુરત ૭

ઘટચો પૈસોને ઘટયા જનો વેપારમાં ને,

તોચે ટકીને રહ્યા જરાતે વારમાં ને. સુરત ૮

વળી એટલું થતાંન ખાકી રહ્યું ને,

ઝોગાણુ ચાળીશની રેલમાં પુરું થયું ને; સુરત ૯

તેથી રવડયા ઘણાક અંનના ખિનાજે,

‘હાય હાય’ આ પોકારની ખની ખિનાજે. સુરત ૧૦

વળી સાગી આજ પૂરઆગ હાલમાં ને,

નહીં પાર નુકશાનીનો આ કાળમાં ને; સુરત ૧૧

થયા ધૂળ ફાડતા નરો સડો જતા ને.

તેઓ દુઃખથી મરેલ છવતા છતાં ને. સુરત ૧૨

વેંછે આસુંકેરી ધાર બેઉ પાસથી ને,

થયા સાયરો! વિબુદ્ધ અત્યુદાસથી ને; સુરત ૧૩

આવે આગપાસે સામન ફાડતા ને,

સઘ જઘને ખીજી જગે તે ઘાલતા ને. સુરત ૧૪

વળી ત્યાંચે થતો વન્હિનો પ્રકાર ને,

વળી માલતો ખસેડે, પૂરે પુર ત્રાસ ને; સુરત ૧૫

સામન અથડાયા બહુ લોકના ને,

માંહીનાશ વળી કોકના ને. સુરત ૧૬

વળી બાંધી ગાંસડા ને,

રખે આવે કે કાંડાની પછી પાંસરા ને; સુરત ૧૭
 લાગી આગતો દશેક વાર દીનમાં ને,
 થયો ધનનો ખુવાર ધન હિનમાં ને; સુરત ૧૮
 લોકો આમથી તે આમ સૌ નાસતા ને,
 દોડે ગાડા આમે આમ નહીં સાંસતા ને, સુરત ૧૯
 કોઈ છોકરાને શોધે કોઈ ખાપને ને,
 કોઈ માલને સંભાલે વળી આપના ને; સુરત ૨૦
 બહુ લોકોને દરવાજા ખા'ર નાશીયા ને,
 થયા લોકને વનેખા બહુ ત્રાસીયા ને, સુરત ૨૧
 કોઈ પાડે ખૂમ ફલાણાનું ઘર બળ્યું ને,
 વળી કોઈ પાડે ખૂમ આ શરૂ થયું ને; સુરત ૨૨
 પડ્યો ધાસકો સઉને મન ત્રાસમાં ને,
 હાયા! થશે કેમ એમ તે ઉદાસમાં ને. સુરત ૨૩
 પછી ઢાંગને ધતુરા કેરૂં ચાલીઉં ને,
 માતા આવીને કહ્યું છે આમ હાલીઉં ને; સુરત ૨૪
 ઘણા ધૂણીને ધૂનારે ફાસલાવીયા ને,
 આવા વે'મથી લોકોને ભમાવીયા ને. સુરત ૨૫
 હાથ ગમેતેમ કોપ, પાણુ ખરે ખરો ને,
 હાથ કૃત્રિમકે એશ્વરી મા...

આપ શાંતિ હો ઈશ્વરા આ મોહરને જો.

આપો નાથજી ગરીબ પર મોહરનેજો. મુરત ૨૭

ભરાનપૂરી રાગ.

તારિખ છદ્દીને રાનીવાર, જ્યારે વાગ્યા તા' અગિયાર;

ખળ્યા વૃન્દિએ ખેખાર, મચ્છી પીડમાં.

પછી જ્યારે ત્રાણુકલાપ, વાગ્યા ઘડિયાળે આંક;

પ્રગટી આગતો અથાગ, ભરાન પૂરીમાં...

ત્યાંઉ લક્ષડની દુકાન, ત્યાંથી લાગેલી ટુગ્ગણ;

વળી બીજી લાગીમાન, બુદ્ધલ વાડમાં.

ખેડિયાલી જ્ઞેસબેરે, તેતો પાણીકેર રેલ;

કોપવીના નાખનેરે, આગ મોટી ઘણી.

રેશમ વાળા કા'નદાસ, તે તો આગે પામ્યા નાશ;

નુકશાન તેને ખાશ, દોડ લાખનું.

ખાણુજીવનપાસનું દાર, લીધું તડીયા તેવાર;

વળી ગંજારામનું ધાર, ઘર નાશ થયું.

જે ચોક્કસી વગ્ગદાસ, તેના ઘરનો થયો વિનાશ;

પાખાખચંદ પામ્યા નાશ, મુખત્યાર હતા.

ગંજારામ, તે પણ આવેલા તમામ;

નગીનદાસનો મુકામ, પણ બળી ગયો.
 મંછારામ પરબુદાસ. તેના હચ્છેક ઘરને ત્રાસ
 આગે પામ્યા તે વિનાશ, ખાંડ વાળા જે.
 નોદા પાનતું ભારી, નહીં ચાલે ટીક્કી વારી;
 રડે આંસુએ નર નારી, થરથર ધુજતા.
 પછી ભાગોળની પાસે, મળી યેગે આગ વિનાશ;
 કરી હાય હાય સૌ નાસે, બહુ ત્રાસથી.
 પછી ભાગ વાળી ખાંચે, ઘાંચી હાટ બગ્યાંછે આંચે
 અને કંસારાની સાંચે, પછી જોળ લીધી
 જોળ ખમૂરની દૂકાન, તેના પાછલડા મકાન;
 આગે લીધેલા પીછાન, ભાગોળ સુધીના.
 વળી ઘાંચી ફેરા હાટ તેના વળી ગયોછે ડાટ;
 ચાલ્યા ત્યાં તો સડસડાટ, સામન બળી જતા.
 વળી સામેના મકાન, તે પણ લીધેલા નિદાન;
 નહીં મુકેલા તું જાણુ, સુખાડીઆને.
 પાછળ ગળીઆરાના ખાર, તે પણ લીધેલા તેવાર
 પણ માર્યાથી ગળીમાર, તેથી અટકી રહ્યું.
 આવી રીતે પૂર ત્રાસ, આવી આગે કીધો નાશ;
 તેતો ફલાયું તે પાસ, લીમડા ચોકમાં,

સાળી

લીમડા ચોકે આવીશું, બહુ બહુ આપી ત્રાસ.
પાર નહીં નુકશાનનો, કીધા રંક વિનાશ.

બરાન પુરી રાગ.

કીધા રંકવિનાશ અપાર, પડે આમુંડાની ધાર;
કેમ રોવાય અપાર, દુઃખ ભારી ઘાટું.
લીમડા ચોકે તો શીપાઈ લેના કેરા આવ્યા ધાઈ.
વળી પડતર જગા કાંઈ તેથી બંધ પડ્યું.
સડો ગળીયાળીના દ્વાર, બળ્યા તે થયા નીરધાર
પાડે આમુંડા અપાર, રડાફૂટ થઈ.
લેની ત્રણે પાસે આગ, ઘરો બળ્યાછે અથાગ;
એવો ગળીયારનો ભાગ, વચ્ચે બચી ગયો.

આધવજી સંધેશો કેહેવો શાંભને એ વાહ.

આશોરે ગજબ! આશું થઈ ગયું!
ભડકે બળતી ગોળવાળાની પોળજ્ને;
ઝપાટે લીધી દકાળ પોળને,
વિગરે લીધી સામા સામી પોળજ્ને. આશોં
ફવાળાનો ટંકરો પુરો થયો

ત્યાંથી ચાલી હરીપૂરા વાસજો;	
વડ મુઠ્ઠી ઠેડ તે પોંચી ગઇ	
રહ્યા આડ અને ખાર વાસજો.	આશો ૦ ૨
સૌમોટી હવે રીચ્યા મુઠ્ઠા પાછી	
રહ્યું પાણીનું પૂરજોશ જો;	
વધવા ન પામી ત્યાંથી આગળે	
લાલભાઈથી ઉતર્યો રોજાજો.	આશો ૦ ૩
કંસારા સગળ્યારે દાખું આમતો	
લિધો સામે કાપડના બજારજો,	
પારસી શેરીને પુરી કરી	
લીધો ઘાંચી શેરીને ઠારજો.	આશો ૦ ૪
ત્રીભાવન વકીલ જે કાવતા	
તેનું ઘર થયું છે સફાઈજો	
નાસા નાસી લોહો કરે	
કંઈ કંઈ આવે પોતે ધાઈજો.	આશો ૦ ૫
વાડીમાંથી અલ્લાયાની	
ઝડપ્યું માળી રૂળીઈ ધારજો.	
દહેરે લીધું દાદા સાહેબનું	
અટક્યું તલકેશ્વર ઠારજો.	આશો ૦ ૬

ગરબી

(મોહોલે પધારે માહારાજ મણીધર એ રાહ.)

લાગી ભયંકર આગ, ગુણીજન લાગી ભયંકર આગ;
નહીનાસવાનો શુભલાગ, ગુણીજન લાગીભયંકર આગ;
સાખીઆ.

રાણીતલાવ છોડ્યું નહીં,	લાગ્યું ઘરતો એક;
ખારીક સમય આવો નહીં,	ખીજે ગાણું વિશેક; લાગી૦ ૧
દાદા સાહેબના દે'રાંથકી	રહ્યા પાંચેક ઠાર;
તોપછીનું એક બળીગયું,	અન્નયખી દેનાર. લાગી૦ ૨
ટાવરની પાસે ગઈ,	દાળીયા શેરી પાસ;
જીવ સૌના ઊંચા થયા,	અધિકો વાંચો ત્રાસ. લાગી૦ ૩
પાણુ..... દાસથી.	બચી ગઈ શેરી એક;
રૂપીઆ ખરચ્યાં સાતશીં.	ધન એ નરનો ટેક. લાગી૦ ૪
ઘર બળીયા પોતા તાણા,	તો પાણુ ના દરકાર;
ધન્ય પુરૂષ એ માંતને,	કીધો પરોપકાર. લાગી૦ ૫
લાગેલી નહી કો સમે,	એવી મોટી આગ;
તાણું ની જોડી થઈ,	થયું નુકસાન અથાગ. લાગી૦ ૬
લોકો થયા સૌ બાવરાં,	સુઝે નહીં કંઈ કામ;
એ હો હો થઈ રહ્યું,	ભય ભિત આખું ગામ. લાગી૦ ૭

ત્રણ દિવસ સુતું નથી, જંપ ધરીને કોઈ;
 એક પતે કે ખૂમ પડે, વળી આગતો હુઈ. લાગીં ૦ ૮
 કોપગણો કે જે ગણો, પણ આ જખર કામ;
 પેર ભરી ખાધું નથી, દેશત લોક તમામ. લાગીં ૦ ૯
 હજી એથી પતીયું નહીં, લાગી ખીજે દિન;
 ખીના આપું છું તેડની, મરી ગયા ખહુ દીન. લાગીં ૦ ૧૦

ખીજા દિવસની આગે

પુરાન પુરી રાગ

તારીખ સાતમીને રવીવાર, થયા ખારેક સુમાર;
 ખળ્યા ત્રેંસડને ખાર, સલાખત-પુરામાં.
 ખછી વાળ્યો જ્યારે એક, ખળ્યું હોર-વાડમાં નેક;
 ફકત ઝુંપડુંતો એક, ગયું ખળી તહાં.
 પછી ત્રણ થયા જ્યારે, સગરામપુરે ત્યારે;
 ખધા ઘર ગયા તેવારે, ભંડારીવાડામાં.
 પણ પવન પછી ફરીઓ, નેથી ફસ્તમપરે દડિઓ;
 ઘર દશ ખાળીને વળીઓ, આતસ ખેરામજી.
 વળી તેજ વખતે ખીજી, આગ લાગી ગણું સીધી;
 નવસારી ભાગોળ લીધી, છએક ઘર ખળ્યા.

સાખી

છએક ઘર ખળી ગયા, ખહુ ખહુ વરત્યો ફેર
 કોપ કોપ સૌ કો કહે, આપે ઇશ્વર મે'ર.

રાગ બુરાનપુરી.

તારીખ આઠ અને સોમવાર, મંચેરપુરામાં તું ધાર
 કોચલા વાડને વિચાર, ત્યાં તો લાગી ખરી.
 પછી ચારેક ને મુમારે, ગોપીપરામાં વિચારે;
 ઘર પાસે તું તો ધારે, કીરપા દાણ ના.
 નેરી લીધી પાંખ કોર, આવ્યા લોકો કા'ડી દોડ
 આપ્યું આનરેએ જોર, તેથી અટકી પડ્યું.

સાખી

અટક્યું આ સારી જગે, નહીતર વાળત દાટ;
 ત્રાણ—ની ભુલાવતે, બનતે એવો ઘાટ.

આગ લાગેલા વખતે લોકોની ગભરામણ તથા દુઃખ.

સાખી આવીચો કારતક માસ કે એ રાગ

ત્રણ બંબા બળ્યા આગ માંહી, જોતાં જોતામાં
 પીપ ગયા વીશેક કુકાઈ થયાં તે નોતામાં.
 પછી છ તો મસીદા કુકાઈ, આગના ભપકાથી;
 એક હોરો મુવો છે બકાઈ, આગના અબકાથી.
 લોકો આમથી નાસે આમ, ત્યાં પણ આગ મળો
 ત્યારે જાયતે બીજે ઠામ જરા કાંઈ શાંતી વળે.
 પડ્યા ગામ તણી સૌ ખા'ર, સાથરે સાથ થઈ;
 જાણે અજાણ્યું કોઈ ચાર, જાયછે સંઘ કાંઈ.
 બાલે આંસુડા ની ધાર, શરિર ભુમિ ઉપરે;

થાય મૃત્યુનો અવતાર, કારી ઘા તે ખરખરે.
 નથી રે'તું ખાવા ભાન, નથી પે'રવા તણું;
 જાય કાછડી નીકળી બે ભાન, જોર શું તે તણું.
 કોઈ રસ્તામાં અથડાય, કૂટે કોઈ છાતી ઘાણી;
 કોઈ કરતો હાય! હાય! જોવાય ન તેની ભણી.
 શું તેને થોકું દુઃખ! હાય ન વરણાયે.
 થકુ ઘડીમાં વીકું મુખ, શું આ સે'વાયે.
 રળી જી'દગી સુધી પાઈ, પાઈ ભેગી કરી;
 હવે તે જોતામાં કુંકાઈ, શું લાગે જરી તરી!!!
 જે દતા પોતે દાન, લેવા વારો આવીઆ;
 કોપ કર્યો શીઠ લગવાન, દાવાનજ લાવીઆ,
 ખાજ બચાવો પિતાય, ટગવળી ચાલીઆ;
 નહીં અન્નને પાણી સા'ય, શું દૈવ્ય નડાવીયા?
 તેમાં રેલવે જેવો પંથ, પડ્યાપર પાટું કરે;
 મુકી સ્પેશ્યલ કેરો સંચ, ખમણું ભાડું હરે.
 આવ્યા નવમીએ ગવરનર, લોકો જોવાને;
 થયો દુઃખી ખરેખર, લાગ્યો રોવાને;
 નહીં મુઠરાઈ ખાતે ઢંગ, રંગ વંધ્યા ઘણાજો;
 ચાલ્યા તપાસવા ઘર રંગ, ભંગ ઘરો તણાજો.
 શું કમીરાનરનું કામ, કામ કર્યા ભલારે;
 તે ઇચ્છે નહીં તમામ, પાછી પાની કરોરે!
 ઇશમાલ કાજો નેહ, શેર ખશેરીયારે;
 ખરે નામજો લેવા તેહ, કામ નહીં કરેરે.

આ'વા આ'વા ઢંગ, મ્યુનીસીપાલ તણા;
કાંગા બંબા રંગ! પછી તેમાં શાની મણા!

સાખી

શાની મણા પછી રહે, વન્હિ પડતા તેલ;
ઝંખક થાય જબુકડો, તેમજ હાલ બનેલા!

પછી તારીખ ૧૦ મીની રાતે વાડી ફળીઆમાં આગ લાગી
હતી, પણ ઇશ્વર કૃપાથી તરતજ નાશ પામી હતી.

સુરતની આગ વિષે પરગામી માણસોની હાલત.
ગરબો.

પડી પરગામે બૂમ, હાય! સુરત તો બળીયું;
મચી રેલવે ધૂમ, લોક આવવા નીકળીયું.
ઊપરા ઊપરી તાર, મુંબઈથી ઘ્યાં આવ્યાં,
લીધા પે'લા તાર, વળી બીજા છે આવ્યાં.
મુંબઈમાં બહુ લોક, તાર ઑફીસમાં મળિયાં;
થઈ ભીચડા ભીચ, જાય નવ માણસ કળિયાં.
નાન પુરાનો તાર, બંધતો તાર બળ્યાથી;
વળી બીજાએ બંધ, આગતો પાસ રહ્યાથી.
તરત રેલવે તાર, સમાચારો છે લીધા;
શાંતી કેરી વાત, ન આવે, લોકો બીધા.
પાડી મૂકી બૂમ, સ્પેશલ ગાડી કાને;
૧૫ વધ્યાં તે ઠાર, કમાણી કરવા કાને.

ખમઝું ઠરાવી નૂર, શૂરથી રેલ ચલાવી;
જરા ન રાખી મે'ર, આખદા જોતા આવી.
વાંચો સઝીને ત્રાસ, દેશ-પરદેશ ભારી;
થઈ સુરતની ખરે-ખરી આ દશા નહારી.
મુખમાં સૌને વાત, ત્રણ દિવસ ગુજરાતો;
ધણાક મળવા કાજ, ગયા પોતાની જાતો.
આલ્યુ દેનનું કામ, ઠીક કમાણી કીધી;
લોકોને અવધડ, બેસવા જગા ન સીધી.
થાય સીધુંમાં જોમ, ભરતી પાણીની તાજી;
ત્યમ સુરતમાં થઈ, લોકની ગીડદી ઝાઝી.
ગયું ગયું પણ હવું, સુરતમાં કાંઈ રહેલું;
હવે પુર તે થયું, સાથરે સાથ બનેલું.

સાખી

નુકસાન તો ભારી થયું, સાચે અડધો ફોડ;
હાય! વદંતા મુખ થઈ, ક્યમ ના નીકળેકો'ડ.!!

મુંબઈ શહેરના શેઠીઆઓની કંગાળ થયું
લા સુરતીઓ ઉપર સખાવત .

બરાનપુરી રાગ.

મુંબઈ શહેર તણા શાહુકાર, થયલો તમારો ઉપકાર;
ન્યાં છે આદત સમાચાર, સુરત શે'ર સમા.
પ્રથમ મોટી આવી રેલ, તેમાં આપે કીધી મે'ર;
તમારે આભારી આ શે'ર, જે છે રંક થયું.

હતો અસલ જ્યાં વેપાર, તે તો હવે નીરાધાર;
 તમે જેવા સરદાર, થી કાંઈક હજી.
 સદા આશ્રય ઇચ્છો આપ, એવી દાનેશ્વરની છાપ;
 કરી પરકારજ અમાપ, આપ લઈ લીઓ.
 તમે આપોછો આધાર, તેમ આપજો આધાર;
 એથી ખુશીરે કીરતાર, આપ ઉપર થયો.
 કાંતો પારસી-મુસલમાન, અથવા ભાટીઆ ધનવાન;
 આપે નીરાશ્રીતને દાન, તે તો સુખી થયો.
 અરે ઓ ! જગતનાથ, રાંકો કહીએ જોડી હાથ;
 તેતો સુખી રહો સૌ સાથ, પૂર્ણ હૃદય થકિ.

સાખી

પૂર્ણ હૃદય થી ઇચ્છીએ, થાઓ તેને સુખ;
 દૂર થજો સૌ તેહના, દૂર-દશાદિ દુઃખ.

સુરત શહેરના વે'મશી ચગડાંગે ચઢેલા લોકો

(બકરી બાઈના બેટડા. — એ રાહ.)

વે'મે લોક વીંટઈ રહ્યા, ચાલે વાતડી આને;
 નવરાતરો કરતા નથી, માતા શાંતી કાને.
 તેને કોપ તેથી ચઢ્યો, બધે સગગાવી મુકે;
 ત્યાર વિના આવું ના બને, કોઈ દી ભુલ મુકે.
 ખાણે રે વિચાર કરો મને, સડો હામે ન થાય;
 ત્યાં ન બળે ને આ જગે, શાને કારણ લા'ચ.
 અમનેતો આમ લાગતું, હશે કાંઈક મુકતા;

ખરૂં જોડું તો હરી જાણે, રખે ખોલતા ચુકતા.
 માતા આવે સૌ દીલમાં, પછી ધૂણતા માંડ;
 જોજાને ભરમાવતા, ઊંધે પંથે ચડાવે.
 આજે માતાએ આમ-કહ્યું, કાલે ફલાણે લાગે;
 કંઈ જુકું કંઈ ખરૂં પડે, ક્યમ સત્ય તે લાગે.
 માતાજી ખોલે જો કદી, કેમ જુકું પડે તે;
 ઝાંઝવા કેરા જળ મહી, સૌ ભૂલા ભમે છે.
 ગરબા ગાય છે નારીઓ, જાણે કોપ સનાતન-
 લાલચુ માતા શું અરે! ગરબે રાજ થાવે.
 શરીરે શરીરે માતની, જ્ય જ્ય ખોલાયે;
 હોમ હવન શરૂ કર્યાં, જાણે ઘટવાને લા'હે.
 કોઈ કહે મંત્રો હવે, અશૂદ્ધ છે બનેલા;
 તેવા મંત્રે ક્યમ ડરે, માતાજી ઉકળેલા.
 ચાલી ટીપો મો'લા મંડી, ગળ માફ ભરતા;
 ખીવડાવવાથી લોડના, આણ-સમજુ ડરતા.
 એ; ઇશ્વર સૌ કો કહે, પરમ સુકિતને કાળે;
 શાને માતા ખીજે પ્રભુ, ગણવાનો આજે.
 શુદ્ધ ઉપાયને શોધવો, મંત્ર કારણ ન્યાળી;
 હોય હરામ ખોલે કદા, ઘાલો કેદમાં ઝાલી.
સુરત શહેરના ઉદ્યાર્યે પ્રભુ માર્યના
 ગીરધારીરે. એ- રાહ.

સુરત શહેરની રે, દશ થઈ નહારી.
 શુભ કરોની રે, સુરતનું આપ વિચારી. સુરત
 એને રેલ તણા ભય ભારી,

લક્ષ્મી વિણ બન્યું લાચારી; જઈ મુંબઈ વસ્યા છે વેપારી—	સુરત૦	૨
અહીં વેપાર નામે કંઈ નહીં, લોકો અથડાતા જહીં તહીં;		
આવા આવા દુઃખડા છે ભારી—	સુરત૦	૩
કાંઈ વેપાર શે'રમાં આવે, કાંઈ લોકો ઊધમને સા'વે;		
એવા કામે આપ સૌય ભારી—	સુરત૦	૪
માતા તાપીજ કોપ સમાવે, વન્હી ભાઈ ન આવે;		
કહીએ રંક, કરો કીરતારી—	સુરત૦	૫
સઉ રંક જોડી હાથ કહીએ, હરી આપે મે'ર અમે લઈએ;		
નંદ-લાલ ભજે નર નારી—	સુરત૦	૬

આ તેશું? વસંત તિલકા વ્રત.

લંકા હતી સુરત શું કહું ભરમ થૈ તે,
કાંતો અરે ત્રિપુર નેત્ર ખુલી ગયું કે;
કાંતો ચ'ડ્યા દિસત આતસ સ્વાર થૈ ન,
કાંતો બળી સુરત સ્વપ્ન દિસે મને એ.
કાંતો હશે સુરત-માત વિચાર કીધો,
ખાલી થઈ સફળ માંસ રૂધિર ખોચો,
જાણું હવે જીવિત માહરં વ્યર્થ બ્રાતા!
તેથી કરી કરતિ સૂરત આપઘાત!!

સમાપ્ત.

